

بررسی اقتصاد تولید و بازار رسانی انار در استان یزد

جلال سالم (۱) - علی حمیدی (۲)

۱- پژوهشگر اقتصاد کشاورزی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان یزد

۲- پژوهشگر مدیریت دولتی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان یزد

در بخش کشاورزی استان، فعالیت باغبانی اهمیت ویژه ای دارد، بطوری که در حال حاضر ۵۳/۵ درصد از کل اراضی کشاورزی زیر کشت محصولات باغبانی می‌باشد و در بین محصولات باغبانی پس از محصولات پسته و بادام، انبار با ۵۲۴۰ هکتار سطح زیر کشت بارور رتبه سوم سطح زیر کشت و از لحاظ تولید با ۶۷۰۰۰ تن رتبه اول را دارا می‌باشد. با توجه به اهمیت تولید انبار در اقتصاد کشاورزی استان یزد و مستعد بودن شرایط اقلیمی جهت تولید آن و با توجه به رقابت محصول پسته با انار و کاهش سطح زیر کشت انار طی سالهای گذشته در این پژوهش اقتصاد تولید و کارایی بازار انار مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات لازم از طریق تهیه پرسشنامه و مصاحبه حضوری با تولید کنندگان، عمده فروشان و خرده فروشان در سال زراعی ۸۱-۱۳۸۰ بدست آمده است. در این پژوهش هزینه تولید یک کیلوگرم انار، سود

خالص یک کیلوگرم انار، سهم هزینه تولید کننده از قیمت خرده فروشی، سهم قیمت تولید کننده از قیمت خرده فروشی، سهم سود تولید کننده از قیمت خرده فروشی، هزینه واسطه ها، سود واسطه ها، مسیر بازاریابی، حاشیه عمده فروشی، حاشیه خرده فروشی، حاشیه بازار، هزینه کل بازاریابی، سود کل عوامل بازاریابی و در نهایت کارایی و ضریب هزینه بازاریابی مورد محاسبه قرار گرفته است. نتایج حاصل از تحقیق نشان می دهد که در مسیری که تولید کننده بطور مستقیم محصول خود را در اختیار خرده فروشی قرار می دهد کمترین حاشیه و در مسیری که تولید کننده محصول خود را در اختیار عمده فروش قرار داده و عمده فروش محصول را به میدان میوه و تره بار دیگر استانها می فرستد بیشترین حاشیه بازار وجود دارد. بررسی کارایی در مسیرهای عمده فروش انار نشان می دهد که بطور کلی مسیرهای بازاریابی کارا نیست و میانگین کارایی در مسیرهای عمده فروشی انار $230/75\%$ می باشد. همچنین حاشیه بازار $862/5$ ریال و سهم تولید کننده از قیمت پرداختی مصرف کننده $48/36\%$ و سهم عمده فروشی $20/7\%$ و سهم خرده فروش $30/9\%$ می باشد. در پایان با استفاده از نتایج تحقیقات بدست آمده پیشنهاداتی در راستای افزایش سودآوری محصول و در نتیجه افزایش انگیزه تولید کنندگان ارائه شده است.